

Hallo allemaal, welkom bij de vijftiende aflevering van Een Beetje Nederlands. In deze aflevering gaat het over een van Nederlands grootste schilders: Rembrandt van Rijn. Wil je de tekst van de podcast meelesen tijdens het luisteren? Kijk dan even op de website, www.eenbeetjenederlands.nl. Daar vind je ook een lijst met moeilijke woorden van deze aflevering.

Nu door met de podcast!

Rembrandt Harmenszoon van Rijn. De meeste mensen zullen wel eens van deze beroemde Nederlandse schilder gehoord hebben. Er zijn natuurlijk wel meer beroemde Nederlandse schilders geweest, zoals Vincent van Gogh, Johannes Vermeer, Frans Hals en Jheronimus Bosch. En ik kan er nog wel een aantal noemen. Maar toch is Rembrandt voor mij de grootste. Vandaag ga ik het hebben over het leven van Rembrandt, dat bestond uit hoge pieken en diepe dalen.

Rembrandt van Rijn is geboren in de stad Leiden aan het begin van de 17de eeuw, in 1606 om precies te zijn. Zijn vader was een molenaar, oftewel iemand die in een molen werkt. In die tijd was dat een beroep waar je aardig geld mee kon verdienen. De moeder van Rembrandt was een dochter van een succesvolle bakker. Je kan dus wel zeggen dat het gezin van Rembrandt het goed had. Dat blijkt ook uit het feit dat Rembrandt naar school mocht, wat in die tijd alleen de rijkere bevolking kon betalen. Vanaf z'n 7de ging Rembrandt naar school en vanaf zijn 14de naar de universiteit. Daar studeerde hij letterkunde en hij heeft er waarschijnlijk ook de bijbel bestudeerd, wat later in zijn werk goed van pas kwam. In veel van zijn latere schilderijen komen namelijk bijbelse taferelen terug.

Op z'n vijftiende had Rembrandt een belangrijke keuze gemaakt: hij wilde niet verder met zijn studie, maar hij wilde schilder worden. Je kon in die tijd het vak van schilder leren door bij een meester in de leer te gaan. De leerling-schilder leerde dan alle kneepjes van het vak: schildertechnieken, het voorbereiden van de verf en tekenles.

Rembrandt ging in de leer bij de schilder Jacob van Swanenburg in Leiden. Van Swanenburg is zelf geen beroemde schilder geworden, maar hij kon Rembrandt wel de schilderkunst leren. Na drie jaar bij Van Swanenburgh verhuisde Rembrandt naar Amsterdam en ging daar een half jaar in de leer bij een andere schilder, Pieter Lastman.

Lastman had in Italië gestudeerd, waar aan het begin van de 17de eeuw een nieuwe kunststroming ontstaan was: de barok. Deze realistische manier van schilderen met veel schaduw- en licht-donker-contrast was erg populair in Rembrandts tijd. De Italiaanse schilder Caravaggio is een van de bekendste grondleggers van deze schilderijstijl. Hoewel Rembrandt zelf nooit in zijn leven in Italië is geweest, is Rembrandt duidelijk erg beïnvloed door Caravaggio.

In 1625, toen Rembrandt nog maar 19 jaar was, ging hij terug naar Leiden en begon daar zijn eigen atelier. Vanaf dat moment was Rembrandt niet meer een leerling maar een zelfstandig schilder, die zijn eigen opdrachten moest binnenhalen.

Rond die tijd was er nog een andere schilder in Leiden, die rond dezelfde tijd als Rembrandt geboren was. Hij heette Jan Lievens. In hun tijd werd Jan Lievens eigenlijk als een groter talent gezien dan Rembrandt. Rembrandt en Jan Lievens werden goede vrienden en deelden 5 jaar lang ook een atelier in Leiden. Ze leerden technieken van elkaar, gebruikten

elkaar om portretten mee te oefenen en motiveerden elkaar om beter te worden. Tegenwoordig is Jan Lievens een minder bekende naam dan Rembrandt, maar in die tijd was dat misschien wel andersom.

Na 5 jaar samen in een atelier gewerkt te hebben scheidden de wegen van Rembrandt en Jan Lievens weer. Rembrandt gaat opnieuw in Amsterdam wonen. Amsterdam is op dat moment een stad die enorm aan het groeien is. Er is veel handel en daardoor wonen er veel rijke mensen, die graag een portret van zichzelf willen laten schilderen. De écht rijke inwoners kunnen zich een portret van Rembrandt veroorloven.

Het gaat goed met Rembrandt, zowel zakelijk als in de liefde. Rembrandt verdient veel geld met portretschilderingen, omdat hij een unieke schilderstijl heeft. Portretten van Rembrandt zijn niet saai en statisch zoals veel portretten toen, maar juist met veel kleur- en schaduwgebruik en beweging. Daarom wil iedereen die het zich kan veroorloven een portret door Rembrandt laten schilderen.

In 1640, dan is Rembrandt 34, krijgt hij de opdracht om een van zijn beroemdste schilderijen te maken: De Nachtwacht. Dit schilderij ken je vast, het is hét grote topstuk van het Rijksmuseum in Amsterdam. Op het schilderij zie je de stadswacht van Amsterdam, die meestal bestond uit rijke burgers. Dat Rembrandt deze opdracht kreeg zegt veel over zijn status in zijn tijd: de belangrijkste personen van de Amsterdamse elite wilden zich graag door Rembrandt laten vastleggen op een schilderij.

Het is ook niet toevallig dat Rembrandt kort nadat hij de opdracht voor de Nachtwacht heeft gekregen een groot en duur huis in Amsterdam kocht. Financieel ging het goed met Rembrandt. Rembrandts nieuwe huis stond aan de Sint Antoniesbreestraat, in de buurt van de Nieuwmarkt in Amsterdam. In die omgeving wonen veel kunstenaars en verzamelaars, onder andere ook Rembrandts vroegere meester Pieter Lastman.

En ook privé had Rembrandt weinig te klagen. Op 28-jarige leeftijd trouwt Rembrandt met Saskia Uylenburgh. Rembrandt heeft Saskia leren kennen via een bevriende zakenpartner, zij is daar een nicht van. Leuk feitje over de vader van Saskia: hij was de laatste persoon die Willem van Oranje heeft gesproken voordat hij vermoord werd. Willem van Oranje ken je misschien nog van de aflevering over het Wilhelmus. Maar goed, dat is nu verder niet relevant, terug naar Saskia.

We weten nu nog hoe Saskia er uitgezien heeft, omdat Rembrandt haar regelmatig gebruikt heeft als model voor schilderijen en tekeningen. Vooral op de tekeningen, waarop Rembrandt vaak huiselijke taferelen tekent, kan je goed de liefde van Rembrandt voor Saskia zien. Saskia en Rembrandt kregen samen vier kinderen, waarvan er maar één in leven blijft. In hun tijd was het heel gebruikelijk dat kinderen jong overleden: 1 op de 4 kinderen overleefden het eerste levensjaar niet. De zoon die wel bleef leven noemden ze Titus van Rijn. Ook Titus heeft op veel tekeningen en schilderijen model gestaan voor Rembrandt, daardoor weten we ook hoe hij eruit gezien heeft.

Maar dan komt Rembrandt op een punt in zijn leven waarin hij de ene tegenslag na de ander te verwerken krijgt.

Maar eerst is het tijd voor de....

~~~ **uitdrukking van de week** ~~~

De uitdrukking van deze week heeft natuurlijk met kunst te maken. Ik heb gekozen voor "door de wol geveerd zijn". Iemand die door de wol geveerd is, heeft heel veel ervaring. Bijvoorbeeld een door de wol geveerde politicus heeft al vele jaren ervaring en weet precies hoe zijn vak werkt.

De oorsprong van dit spreekwoord komt van het verven van wol, om de wol een kleur te geven. Wanneer de wol geveerd wordt, wordt de verf helemaal in de wol opgenomen. Een beetje zoals dat iemand met veel ervaring alles weet van het vakgebied waarin diegene werkt.

Terug naar Rembrandt. Tot op het moment waar we nu zijn aangekomen heeft het leven Rembrandt altijd toegelachen. Maar in 1642 werd Saskia, de liefde van Rembrandts leven, ziek. Ze had tuberculose en overleed enige tijd later, op 29-jarige leeftijd. Hun zoontje Titus was nog maar één jaar oud en nu stond Rembrandt er alleen voor.

Vóór het overlijden van Saskia maakte Rembrandt veel schilderijen. Maar na het overlijden van Saskia maakt Rembrandt 10 jaar lang heel weinig schilderijen. Het zou goed kunnen dat Rembrandt depressief is geworden na het overlijden van Saskia, maar zeker weten we het natuurlijk niet. Hij maakt een maand na Saskia's dood nog wel de Nachtwacht af. In de periode na de dood van Saskia is het maken van tekeningen en etsen zijn belangrijkste bezigheid.

Een ets is een kunstwerk waarbij er een tekening wordt gemaakt op een metalen plaat. Deze plaat wordt met inkt ingesmeerd en op papier geperst. Hierdoor kan je meerdere afdrukken maken van hetzelfde werk.

Rembrandt produceert minder schilderijen en financieel gaat het met Rembrandt helemaal niet goed. Rembrandt houdt van verzamelen, hij verzamelt exotische voorwerpen, schilderijen, beelden van Griekse filosofen en nog meer. De voorwerpen die Rembrandt verzamelt heeft hij ook vaak gebruikt zijn werken.

Maar aan zijn verzamelhobby geeft hij veel te veel geld uit. Nu hij minder schildert komt er ook minder geld binnen. Nederland raakt ook verwickeld in een oorlog met Engeland, waardoor het economisch slecht gaat met het land. Mede ook daardoor gaven rijke mensen minder geld uit aan luxe zoals schilderijen.

Rembrandt kan zijn rekeningen niet meer betalen en gaat bankroet in 1656. Al zijn spullen, verzamelde objecten en zijn huis werden verkocht om zijn rekeningen te kunnen betalen.

Een nieuw dieptepunt in zijn leven.

Twee jaar eerder had Rembrandt een nieuwe liefde gekregen, Hendrickje Stoffels. Met haar krijgt Rembrandt ook nog een dochter, Cornelia. Hendrickje is net zoals Saskia en Titus vaak model geweest voor Rembrandt. Een aantal jaar later overlijdt Hendrickje en 5 jaar daarna ook Rembrandts zoon Titus. Van zijn gezin is alleen nog dochter Cornelia in leven op dat moment. De laatste jaren van Rembrandt zullen eenzaam geweest zijn...

Rembrandt overlijdt zelf op 4 oktober 1669 in Amsterdam, op 63-jarige leeftijd. Hij is begraven in de Westerkerk in Amsterdam, maar omdat er geen geld was voor zijn graf is het niet bewaard gebleven.

Rembrandt laat een oeuvre na van 300 schilderijen, 300 etsen en 2000 tekeningen.

Tegenwoordig zijn Rembrandt's werken te vinden in vele internationale musea. Een aantal topstukken hangen in Nederland, bijvoorbeeld in het Rijksmuseum in Amsterdam en het Mauritshuis in Den Haag. Het woonhuis in Amsterdam waar Rembrandt woonde tussen

1639 en 1658 is tegenwoordig een museum: Het Rembrandthuis. In dit museum kan je zien hoe Rembrandt leefde en werkte: in het huis was ook Rembrandts atelier.

Ik sluit af met een anekdote over Rembrandt. Rembrandt was bezig met een schilderij voor een rijke familie. Dan overlijdt opeens het favoriete huisdier van Rembrandt, een aapje. Hij wil als eerbetoon aan zijn huisdier een beeltenis van het aapje maken, maar hij heeft geen materiaal beschikbaar waarop hij iets kan tekenen. Dus besluit Rembrandt om het aapje op het schilderij van de rijke familie er bij te schilderen. Toen de opdrachtgever later kwam kijken hoe het ging met het schilderij zag hij het aapje en eiste dat Rembrandt het weg zou halen. Dat weigerde de koppige Rembrandt en liet de opdrachtgever weten dat hij liever zelf het schilderij zelf houdt dan dat hij het aapje zou weghalen.

Of dit verhaal echt gebeurd is weten we niet, er is in ieder geval geen schilderij van Rembrandt bekend met een aapje er op. Dus misschien is het echt gebeurd maar misschien is het een broodje aap. Mocht je die uitdrukking nog niet kennen: een broodje aap is een uitdrukking voor een verzonnen verhaal.

Hiermee is de aflevering over Rembrandt afgelopen. Bedankt voor het luisteren, ik hoop dat je het leuk vond.

Vergeet niet te abonneren op de podcast om op de hoogte te blijven van nieuwe afleveringen. En deel de podcast vooral met je vrienden en kennissen die Nederlands aan het leren zijn, bijvoorbeeld via Facebook of Instagram.

Ik hoop dat je een beetje Nederlands geleerd hebt en tot de volgende aflevering!

-----

## Moeilijke woorden

**Hoge pieken, diepe dalen:** uitdrukking, betekent ups en downs;

**Kneepjes van het vak kennen:** uitdrukking, betekent alle details en bijzonderheden van een beroep weten;

**Grondlegger:** eerste die iets doet;

**Atelier:** werkplaats voor kunstenaars;

**Statisch:** zonder beweging;

**Topstuk:** belangrijk werk;

**Stadswacht:** soort politie in Rembrandts tijd;

**Taferelen:** situaties of gebeurtenissen;

**Bankroet:** niet meer je schulden kunnen betalen, failliet;

**Oeuvre:** complete verzameling van de werken van een kunstenaar;

**Musea:** meervoud van museum;

**Broodje aap:** uitdrukking, betekent verzonnen verhaal.